ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*] SECINĀJUMI,

sniegti 2009. gada 12 maijā [1]

1. Šai lietai vajadzētu ļaut Tiesai precizēt no sacīkstes principa izrietošus Kopienu tiesas pienākumus gadījumā, kad tā izvirza absolūtu pamatu pēc savas ierosmes.

2. Šajā lietā Eiropas Kopienu Komisija iesniedza apelācijas sūdzību par Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2007. gada 12. decembra spriedumu apvienotajās lietās Īrija u.c./Komisija [2], ar kuru šī tiesa atcēla Komisijas 2005. gada 7. decembra Lēmumu 2006/323/EK saistībā ar Francijas, Īrijas un Itālijas īstenoto atbrīvojumu no akcīzes nodokļa minerāleļļām, ko attiecīgi Gardānas reģionā, Šenonas reģionā un Sardīnijā izmanto par kurināmo alumīnija oksīda ražošanā [3].

3. Strīdīgajā lēmumā Komisija kā ar kopējo tirgu nesaderīgu valsts atbalstu kvalificēja atbrīvojumus no akcīzes nodokļa minerāleļļām, kurus pēc Komisijas priekšlikuma piešķīra Eiropas Savienības Padome vairākus gadus iepriekš saskaņā ar atbilstošajām direktīvām par akcīzes nodokli.

4. Šajā lēmumā tā uzskatīja, ka šie atbrīvojumi bija nevis jau pastāvošs, bet gan jauns atbalsts, kurš līdz ar to principā būtu jāatgūst no tā saņēmējiem. Tomēr Komisija atzina, ka Padomes lēmumi, ar kuriem šos atbalstus tika atļauts piešķirt, radīja tiesisku paļāvību par to, ka tie atbilda kopējā tirgus noteikumiem. Tāpēc Komisija prasīja atgūt šos atbalstus tikai sākot no datuma, kad *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* tika publicēts paziņojums par formālās pārbaudes procedūras uzsākšanu attiecībā uz šiem atbrīvojumiem saskaņā ar tiesību normām valsts atbalsta jomā.

5. Prasību atcelt strīdīgo lēmumu cēla Īrija, Francijas Republika un Itālijas Republika, kā

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — Spriedums apvienotajās lietās T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 un T-69/06, turpmāk tekstā — "pārsūdzētais spriedums".

3 — OV 2006, L 119, 12. lpp.; turpmāk tekstā — "strīdīgais lēmums".

arī divas sabiedrības: *Eurallumina SpA* [4] un *Aughinish Alumina Ltd* [5].

6. Pārsūdzētajā spriedumā Pirmās instances tiesa pēc savas ierosmes izvirzīja pamatu, saskaņā ar kuru minētajam lēmumam nebija pamatojuma, jo tajā bez paskaidrojuma bija norādīts, ka strīdīgie atbrīvojumi nebija uzskatāmi par jau pastāvošiem valsts atbalstiem Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta izpratnē [6].

7. Balstoties uz šo pamatu, tā atcēla strīdīgo lēmumu, pirms tam neuzklausot lietas dalībnieku apsvērumus.

8. Komisija sava lūguma atcelt pārsūdzēto spriedumu atbalstam izvirza vairākus pamatus. Tā apgalvo, pirmkārt, ka Pirmās instances tiesa nebija tiesīga pēc savas ierosmes izvirzīt attiecīgo pamatu un, otrkārt, ka tā pārkāpa sacīkstes principu. Tāpat tā lūdz Tiesu atzīt, ka pārsūdzētajā spriedumā tika kļūdaini secināts, ka strīdīgais lēmums tika pieņemts, pārkāpjot pienākumu norādīt pamatojumu attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu.

9. Es iesaku Tiesai atzīt, ka Pirmās instances tiesai bija visas tiesības izvirzīt attiecīgo pamatu pēc savas ierosmes, taču saskaņā ar sacīkstes principu tai bija jāuzklausa lietas dalībnieku apsvērumi par minēto pamatu. No minētā es secinu, ka šīs prasības neievērošana ir pamats pārsūdzētā sprieduma atcelšanai.

10. Tāpat es aicinu Tiesu atzīt, ka strīdīgais lēmums netika pieņemts, nenorādot pamatojumu attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu, un nosūtīt lietu atpakaļ izskatīšanai Pirmās instances tiesai, lai tā izvērtē minētā lēmuma atcelšanas pamatus, kurus izvirzīja trīs dalībvalstis un divas sabiedrības.

I — Atbilstošās tiesību normas

A — *Direktīvas attiecībā uz akcīzes nodokli minerāleļļām*

11. Attiecībā uz akcīzes nodokli minerāleļļām ir pieņemtas vairākas direktīvas, proti,

4 — Turpmāk tekstā — "*Eurallumina*".
5 — Turpmāk tekstā — "*Aughinish Alumina*".
6 — Padomes 1999. gada 22. marta Regula, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [EKL 88. panta] piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.).

Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/81/EEK par akcīzes nodokļu struktūru saskaņošanu attiecībā uz minerāleļļām [7], Padomes 1992. gada 19. oktobra Direktīva 92/82/EEK par minerāleļļām uzlikto akcīzes nodokļu likmju tuvināšanu [8] un Padomes 2003. gada 27. oktobra Direktīva 2003/96/EK, kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai [9], ar kuru no 2003. gada 31. decembra atcelta Direktīva 92/81 un 92/82.

12. Direktīvas 92/81 8. panta 4. punktā Padomei ir paredzētas tiesības atļaut dalībvalstij pēc Komisijas priekšlikuma ieviest atbrīvojumus vai samazinājumus attiecībā uz akcīzes nodokli, kas nav paredzēti šajā direktīvā.

13. Direktīvas 2003/96 2. panta 4. punkta b) apakšpunkta otrajā ievilkumā bija paredzēts, ka tā neattiecas uz energoproduktu divējādu izmantošanu, proti, ja tos izmanto gan par kurināmo, gan citiem nolūkiem, kas nav izmantošana par degvielu vai kurināmo. Tādējādi kopš 2003. gada 31. decembra — dienas, kad šo direktīvu varēja sākt piemērot, — vairs nepastāv minimālā akcīzes nodokļa likme mazutam, kas tiek izmantots alumīnija oksīda ražošanā. Turklāt Direktīvas 2003/96 18. panta 1. punktā dalībvalstīm ir dotas tiesības pēc Padomes iepriekšējas pārbaudes turpināt līdz 2006. gada 31. decembrim piemērot šīs direktīvas II pielikumā — kurā ir minēti atbrīvojumi no akcīzes nodokļiem mazutam, kas tiek izmantots par kurināmo alumīnija oksīda ražošanā Gardānas reģionā, Šenonas reģionā un Sardīnijā, — noteikto nodokļu likmju samazināšanu vai atbrīvojumus.

B — *Valsts atbalsta shēma*

1) EK līgums

14. EKL 87. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja vien šis Līgums neparedz ko citu, ar kopējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.”

7 — OV L 316, 12. lpp.
8 — OV L 316, 19. lpp.
9 — OV L 283, 51. lpp.

15. EKL 88. pantā ir paredzēts:

“1. Komisija, sadarbojoties ar dalībvalstīm, pastāvīgi pārskata visas atbalsta piešķiršanas sistēmas, kas pastāv šajās valstīs. Tā iesaka šīm valstīm attiecīgus pasākumus, kas vajadzīgi sakarā ar kopējā tirgus pakāpenisku attīstību vai darbību.

2. Ja Komisija, likusi ieinteresētajām pusēm iesniegt piezīmes, konstatē, ka atbalsts, ko piešķīrusi kāda valsts vai kas piešķirts no šīs valsts līdzekļiem, ievērojot šā Līguma 87. pantu, nav saderīgs ar kopējo tirgu, vai arī konstatē, ka šādu atbalstu izlieto nepareizi, tā pieņem lēmumu par to, ka attiecīgajai valstij Komisijas noteiktā termiņā tāds atbalsts jāizbeidz vai jāmaina.

[..]

3. Visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai laikus, lai Komisija varētu iesniegt savas piezīmes. Ja Komisija atzīst, ka, ievērojot 87. pantu, šādi plāni nav saderīgi ar kopējo tirgu, tā nevilcinoties sāk 2. punktā paredzēto procedūru. Attiecīgā dalībvalsts nesāk īstenot pašas ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav beigusies ar galīgo lēmumu.”

2) Regula Nr. 659/1999

16. Atbilstoši Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punktam “pastāvošais atbalsts” ir:

“[..]

v) atbalsts, ko uzskata par pastāvošu atbalstu, jo ir iespējams konstatēt, ka tā ieviešanas laikā tas nav bijis atbalsts, bet pēc tam kopējā tirgus attīstības dēļ — dalībvalstij neieviešot izmaiņas — tas kļuvis par atbalstu. Ja daži pasākumi kļūst par atbalstu tādēļ, ka Kopienas tiesību akti nosaka kādas darbības liberalizāciju, tad pēc datuma, kas noteikts liberalizācijai, šādus [pasākumus neuzskata] par pastāvošu atbalstu.”

II — Prāvas priekšvēsture

17. Īrijā kopš 1983. gada, Itālijas Republikā kopš 1993. gada un Francijas Republikā kopš 1997. gada atbrīvojums no akcīzes nodokļa tiek piemērots minerāleļļām, kas tiek izmantotas alumīnija oksīda ražošanā attiecīgi, Šenonas reģionā, Sardīnijā un Gardānas reģionā

18. Šie atbrīvojumi tika atļauti attiecīgi ar Padomes Lēmumu 92/510/EEK [10], Padomes Lēmumu 93/697/EK [11] un Padomes Lēmumu 97/425/EK [12]. Šīs atļaujas Padome pagarināja vairākas reizes un pēdējo reizi ar Lēmumu 2001/224/EK [13] līdz 2006. gada 31. decembrim.

19. Lēmuma 2001/224 pamatojuma piektajā punktā tika norādīts, ka šis lēmums neattiecas uz to procedūru iznākumu, kas var tikt uzsāktas attiecībā uz vienotā tirgus darbības traucējumiem, it īpaši saskaņā ar EKL 87. un EKL 88. pantu, un ka tas neatbrīvo dalībvalstis no pienākuma saskaņā ar EKL 88. pantu ziņot Komisijai par potenciālajiem valsts atbalsta gadījumiem.

20. Ar trīs 2001. gada 30. oktobra lēmumiem, kas tika publicēti 2002. gada 2. februāra *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* [14], Komisija uzsāka EKL 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru attiecībā uz katru no konkrētajiem atbrīvojumiem. Šīs procedūras beigās Komisija pieņēma strīdīgo lēmumu.

21. Šajā lēmumā Komisija uzskatīja, ka atbrīvojumi, kas tika piešķirti pirms 2004. gada 1. janvāra, proti, datuma, kad varēja sākt piemērot Direktīvu 2003/96, bija uzskatāmi par valsts atbalstu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē.

22. Tā norādīja, ka tie bija jāuzskata par jauniem, nevis jau pastāvošiem atbalstiem. Šādu vērtējumu Komisija pamatoja it īpaši ar

10 — 1992. gada 19. oktobra lēmums, ar kuru dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 92/81/EEK 8. panta 4. punktā paredzēto procedūru arī turpmāk ir atļauts piemērot pastāvošās pazeminātās akcīzes nodokļa likmes vai atbrīvojumus no akcīzes nodokļa dažām minerāleļļām, ja tās izmanto īpašiem mērķiem (OV L 316, 16. lpp.).

11 — 1993. gada 13. decembra lēmums, ar kuru dažām dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvas 92/81/EEK 8. panta 4. punktā paredzēto procedūru ir atļauts piemērot vai turpināt piemērot pazeminātas akcīzes nodokļa likmes vai atbrīvojumus no akcīzes nodokļa dažām minerāleļļām, ja tās izmanto īpašiem mērķiem (OV L 321, 29. lpp.).

12 — 1997. gada 30. jūnija lēmums, ar kuru dalībvalstīm saskaņā ar Direktīvā 92/81/EEK paredzēto procedūru ir atļauts piemērot vai turpināt piemērot pastāvošās pazeminātās akcīzes nodokļa likmes vai atbrīvojumus no akcīzes nodokļa dažām minerāleļļām, ja tās izmanto īpašiem mērķiem (OV L 182, 22. lpp.).

13 — Padomes 2001. gada 12. marta lēmums par akcīzes nodokļa likmju samazināšanu un par šā nodokļa atbrīvojumiem dažām īpašiem mērķiem lietojamām minerāleļļām (OV L 84, 23. lpp.).

14 — OV C 30, attiecīgi 17., 21. un 25. lpp.

to, ka konkrētie atbrīvojumi nepastāvēja pirms Līguma spēkā stāšanās attiecīgajās dalībvalstīs, ka Padome vai pati Komisija, pamatojoties uz noteikumiem par valsts atbalstu, nekad tos nebija atļāvusi un ka Regulas Nr. 659/1999 4. panta 6. punkts nebija piemērojams [15].

23. Strīdīgā lēmuma pamatojuma 69. punktā Komisija apstiprināja, ka Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts šajā gadījumā nav piemērojams.

24. Turpinājumā tā paskaidroja, kādā mērā attiecīgie atbalsti nebija saderīgi ar kopējo tirgu.

25. Attiecībā uz atbrīvojumiem, kas tika piešķirti sākot no 2004. gada 1. janvāra, tā nolēma sākt EKL 88. panta 2. punktā paredzēto formālās izmeklēšanas procedūru.

26. Visbeidzot, Komisija izvērtēja, kādā mērā ir jāatgūst atbalsti, kas līdz 2003. gada 31. decembrim tika piešķirti kā atbrīvojumi. Tā atgādināja, ka dalībvalstīm ir jāatgūst nelikumīgie atbalsti, kas tika atzīti par nesaderīgiem ar kopējo tirgu, ja vien šāda atgūšana nav pretrunā tādam vispārējam Kopienu tiesību principam kā tiesiskās paļāvības aizsardzības vai tiesiskās drošības princips.

27. Komisija uzskatīja, ka, ņemot vērā lēmumus par atbrīvojumiem un to, ka šie lēmumi, ieskaitot Lēmumu 2001/224, tika pieņemti, pamatojoties uz pašas Komisijas priekšlikumu, strīdīgo atbrīvojumu saņēmēji bija tiesīgi atsaukties uz tiesisko paļāvību attiecībā uz šo atbrīvojumu vispārējo atbilstību Kopienu tiesībām, taču to varēja darīt tikai līdz 2002. gada 2. februārim, kad *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* tika publicēti lēmumi par EKL 88. panta 2. punktā paredzētās procedūras uzsākšanu.

28. Strīdīgā lēmuma rezolutīvajā daļā ir norādīts, ka attiecīgie atbrīvojumi, kas tika piešķirti līdz 2003. gada 31. decembrim, ir uzskatāmi par valsts atbalstu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē, ka šie atbalsti, kas tika piešķirti laika posmā no 2002. gada 3. februāra līdz 2003. gada 31. decembrim, nav saderīgi ar kopējo tirgu tiktāl, ciktāl to saņēmēji nav samaksājuši nodokli vismaz EUR 13,01 par 1000 kg mazuta, un ka trim attiecīgajām dalībvalstīm šādi nesaderīgi atbalsti ir jāatgūst.

15 — Šajā tiesību normā ir paredzēts, ka atbalsts ir uzskatāms par atļautu, ja par to ir ticis paziņots Komisijai un ja Komisija divu mēnešu laikā nav pieņēmusi lēmumu.

III — Tiesvedība Pirmās instances tiesā un pārsūdzētais spriedums

29. Ar prasības pieteikumiem, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegti 2006. gada 16., 17. un 23. februārī, Īrija, Francijas Republika, Itālijas Republika, *Eurallumina SpA* un *Aughinish Alumina Ltd* cēla prasības pilnībā vai daļēji atcelt strīdīgo lēmumu. Dažādās lietas tika apvienotas mutvārdu procesa un pēc tam sprieduma taisīšanas nolūkā.

30. Saskaņā ar pārsūdzēto spriedumu prasītājas būtībā izvirzīja 23 pamatus, kas izriet it īpaši no strīdīgo atbrīvojumu kļūdainas kvalifikācijas par jauniem atbalstiem, kaut arī tie bija jau pastāvoši atbalsti, tiesiskās paļāvības aizsardzības principa, tiesiskās drošības principa, saprātīga termiņa ievērošanas, spēkā esamības prezumpcijas, *lex specialis derogat legi generali* principa, lietderīgas iedarbības un labas pārvaldības principa pārkāpuma. Tāpat tika izvirzīts arī EKL 87. panta, kā arī pienākuma norādīt pamatojumu attiecībā uz šī panta piemērošanu pārkāpums.

31. Atbilstoši pārsūdzētā sprieduma 46. punktam Pirmās instances tiesa norādīja, ka tā uzskatīja par atbilstošu pēc savas ierosmes izvirzīt pamatu, kas izriet no pamatojuma nesniegšanas strīdīgajā lēmumā attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu.

32. Atgādinājusi, ka pamatojuma trūkums vai tā nepietiekamība ir absolūts pamats, kurš Kopienu tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, kā arī atgādinājusi judikatūru attiecībā uz pienākuma norādīt pamatojumu Kopienu aktam apjomu, tā norādīja, ka Komisija strīdīgajā lēmumā izvērtēja, vai attiecīgie atbrīvojumi ir uzskatāmi par jaunu vai jau pastāvošu atbalstu, un apstiprināja, ka Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts šajā gadījumā nebija piemērojams, nenorādot šādas nepiemērošanas iemeslus.

33. Pārsūdzētā sprieduma 56.–62. punktā Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka šādi īpaši apstākļi uzlika Komisijai par pienākumu pamatot it īpaši minētās tiesību normas nepiemērošanu.

34. Pirmkārt, vairākos lēmumos, ar kuriem tika atļauti attiecīgie atbrīvojumi, ir norādīts, ka Komisija atzīst, ka šie atbrīvojumi neizkropļos konkurenci, un nekas neliek domāt, ka jēdzienam "konkurences izkropļošana" nodokļu jomā ir cita nozīme nekā valsts atbalsta nozarē. Tāpat daudzos no šiem lēmumiem bija minēts, ka Komisija regulāri pārbaudīs attiecīgos atbrīvojumus, lai nodrošinātu to saderību ar iekšējā tirgus darbību un citiem Līguma mērķiem.

35. Otrkārt, strīdīgā lēmuma pamatojuma 97. punktā Komisija ir atzinusi, ka lēmumi par atbrīvojumu atļaušanu, kas tika pieņemti pēc pašas Komisijas priekšlikuma, varēja radīt iespaidu, ka attiecīgos atbrīvojumus pēc to spēkā stāšanās nevarēja kvalificēt kā valsts atbalstu. Tas, ka šis punkts ir iekļauts daļā, kas attiecas uz atbalsta atgūšanu, pēc Pirmās instances tiesas domām, nevar mazināt tā piemērojamību attiecīgo atbrīvojumu kvalifikācijai par valsts atbalstu.

36. Treškārt, attiecīgos atbrīvojumus atļāva un to termiņus pagarināja Padome pēc Komisijas priekšlikuma, un nevienā lēmumā, izņemot Lēmumu 2001/224, nebija minētas iespējamas pretrunas ar noteikumiem valsts atbalsta jomā. Strīdīgā lēmuma pamatojuma 96. punktā Komisija uzsver, ka ieinteresētās personas neiedomātos, ka Komisija varētu iesniegt Padomei priekšlikumus, kas nav saderīgi ar Līguma noteikumiem.

37. No šiem apstākļiem Pirmās instances tiesa secināja, ka Komisija neizpildīja pienākumu norādīt pamatojumu, kas tai ir uzlikts ar EKL 253. pantu, attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu.

38. Tā atcēla strīdīgo lēmumu un piesprieda Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

IV — Apelācijas sūdzība

39. Komisija lūdz Tiesu atcelt pārsūdzēto spriedumu, nodot lietas atpakaļ Pirmās instances tiesai un atlikt lēmuma par tiesāšanās izdevumiem pieņemšanu.

40. Īrija, Francijas Republika, Itālijas Republika, *Eurallumina* un *Aughinish Alumina* lūdz Tiesu noraidīt apelācijas sūdzību un piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

41. Pakārtoti *Eurallumina* lūdz Tiesu — gadījumā, ja tā atbalstīs Komisijas apelācijas sūdzības sesto pamatu, saskaņā ar kuru Pirmās instances tiesa nevarēja atcelt strīdīgo lēmumu daļā, kurā tika pagarināta formālās pārbaudes procedūra attiecībā uz atbrīvojumiem, kas tika piešķirti pēc 2004. gada 1. janvāra, — atcelt pārsūdzēto spriedumu tikai tajā daļā, kas attiecas uz šo termiņa pagarinājumu.

42. Savas prasības atcelt pārsūdzēto spriedumu un nosūtīt lietas atpakaļ Pirmās instances tiesai atbalstam Komisija izvirza sešus pamatus.

43. Pirmā pamata mērķis ir pierādīt, ka Pirmās instances tiesa pārsniedza savas pilnvaras, pēc savas ierosmes izvirzot pamatu, kas izriet no pamatojuma nesniegšanas strīdīgajā lēmumā. Otrais pamats izriet no sacīkstes principa un tiesību uz aizstāvību pārkāpuma. Trešā pamata mērķis ir pierādīt, ka jautājumu par to, vai uz attiecīgajiem atbalstiem attiecas Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts, nebija iespējams izvērtēt. Ceturtā un piektā pamata mērķis ir pierādīt, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, atzīstot, ka strīdīgais lēmums tika pieņemts, pārkāpjot pienākumu norādīt pamatojumu attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu. Visbeidzot, sestajā pamatā Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa nevarēja atcelt strīdīgo lēmumu daļā, kurā tika pagarināta formālās pārbaudes procedūra attiecībā uz atbrīvojumiem, kas tika piešķirti pēc 2003. gada 31. decembra.

44. Pirms es izvērtēju šos pamatus, ir jāatgādina, ka pārsūdzētā sprieduma 46. punktā Pirmās instances tiesa norādīja, ka tā uzskata par atbilstošu izvirzīt pēc savas ierosmes pamatu, kas izriet no pamatojuma nesniegšanas strīdīgajā lēmumā attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu.

45. Tiesas sēdē tika apstiprināts, ka, kaut arī prasītājas Pirmās instances tiesā patiešām apstrīdēja Komisijas kvalifikāciju strīdīgajā lēmumā, saskaņā ar kuru atbalsts tika kvalificēts kā jauns, un tādējādi apgalvoja, ka attiecīgie atbrīvojumi ir jākvalificē kā jau pastāvošs atbalsts, tās nevienā brīdī nepamatoja savus argumentus ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta noteikumiem [16].

46. Tādējādi tālākā izvērtējuma nolūkā ir jāuzskata par konstatētu tas, ka, no vienas puses, lietas dalībnieki Pirmās instances tiesā neapgalvoja, ka attiecīgie atbrīvojumi ir jākvalificē kā jau pastāvoši atbalsti saskaņā ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunktu, un, no otras puses, ka lietas dalībnieki neapsprieda pamatu, kas izriet no pienākuma neizpildes norādīt pamatojumu attiecībā uz šīs tiesību normas nepiemērošanu, kuru Pirmās instances tiesa izvirzīja pēc savas ierosmes.

A — *Par pirmo pamatu*

1) Lietas dalībnieku argumenti

47. Pirmais pamats apelācijas sūdzībā skaidri izriet no Pirmās instances tiesas kompetences neesamības, procedūras pārkāpumiem, nega-

16 — Īrija un *Aughinish Alumina* apgalvoja, ka attiecīgie atbrīvojumi bija jau pastāvošs atbalsts saskaņā, pirmkārt, ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta iii) apakšpunktu, jo Komisija divu mēnešu laikā no paziņošanas par atbalstu nebija pieņēmusi lēmumu, un, otrkārt, ar šīs pašas regulas 1. panta b) punkta iv) apakšpunkta un 15. panta 3. punkta apvienotajiem noteikumiem, jo tie pastāvēja jau vairāk kā 10 gadus un, visbeidzot, tāpēc, ka tie atbilda juridiskajām saistībām, kādas bija jāizpilda Īrijai pirms iestāšanās Kopienā. Itālijas Republika atsaucās uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta ii) apakšpunktu, jo minētos atbrīvojumus atbilstoši noteikumiem atļāva piešķirt Padome.

tīvi ietekmējot apelācijas sūdzības iesniedzējas intereses, dispozitivitātes principa pārkāpuma, EKL 230. panta un EKL 253. panta, kā arī Tiesas Statūtu 21. panta un Pirmās instances tiesas Reglamenta 44. panta 1. punkta un 48. panta 2. punkta apvienoto noteikumu pārkāpuma.

48. Šis pamats ir sadalīts divās daļās.

49. Pirmajā daļā Komisija apgalvo, ka, pēc savas ierosmes izvirzot pamatu, kas izriet no pamatojuma nesniegšanas strīdīgajā lēmumā, Pirmās instances tiesa pārsniedza lietas dalībnieku noteiktās strīda robežas un tādējādi arī savu kompetenci, pārkāpa dispozitivitātes principu, lēma *ultra petita* un pieļāva procedūras pārkāpumu, negatīvi ietekmējot Komisijas intereses.

50. Tā apgalvo, ka, ņemot vērā valsts tiesas pienākumu īstenot Kopienu tiesības, kas tika definēts 1995. gada 14. decembra spriedumā lietā *van Schijndel* un *van Veen* [17] un 2007. gada 7. jūnija spriedumā lietā *van der Weerd* u.c. [18], Pirmās instances tiesa nevarēja pēc savas ierosmes izvirzīt attiecīgo pamatu, jo šis pamats bija pilnīgi nesaistīts ar lietas dalībnieku izvirzītajiem 23 pamatiem. Lietas dalībnieki nevienā brīdī neapgalvoja, ka Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts varētu būt atbilstošs.

51. It sevišķi jāatzīmē, ka minētais pamats nav saistīts ar piecu apvienoto lietu materiālos ietvertajiem faktiem, kuros nav minēts neviens apstāklis, kas ļautu domāt, ka strīdīgie atbrīvojumi to piešķiršanas brīdī nebija uzskatāmi par valsts atbalstu vai ka tie kļuva par atbalstu vēlāk sakarā ar kopējā tirgus attīstību.

52. Pirmā pamata otrajā daļā Komisija apgalvo, ka pēc Pirmās instances tiesas ierosmes izvirzītais pamats patiesībā izriet no strīdīgā lēmuma tiesiskuma pēc būtības un nevis no šī lēmuma pamatojuma, jo pamatojums, kādu prasīja Pirmās instances tiesa, nebija nepieciešams ne lai ieinteresētajām personām darītu zināmu strīdīgā lēmuma pamatojumu, ne arī lai ļautu Tiesai īstenot kontroli. Tādējādi Pirmās instances tiesa pārkāpa noteikumus attiecībā uz Kopienu tiesas lomu, kontrolējot strīdīgo aktu pamatojumu, kas ir minēti judikatūrā, it īpaši 1998. gada 2. aprīļa spriedumā lietā Komisija/*Sytraval* un *Brink's France* [19], kurā Tiesa skaidri nošķīra pamatus, kas apšauba strīdīgā akta formālo tiesiskumu un kas Kopienu tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, un pamatus, kas attiecas uz tiesiskumu pēc būtības un kurus var izvērtēt tikai tad, ja tos ir izvirzījuši lietas dalībnieki.

17 — Spriedums apvienotajās lietās C-430/93 un C-431/93 (*Recueil*, I-4705. lpp.).

18 — Spriedums apvienotajās lietās no C-222/05 līdz C-225/05 (Krājums, I-4233. lpp.).

19 — Spriedums lietā C-367/95 P (*Recueil*, I-1719. lpp.).

53. Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa, izvirzot attiecīgo pamatu, kas patiesībā attiecas uz strīdīgā lēmuma būtību, pārkāpa arī Tiesas Statūtu 21. pantā un Pirmās instances tiesas Reglamenta 44. panta 1. punktā un 48. panta 2. punktā ietvertos noteikumus attiecībā uz pienākumu izklāstīt pamatus prasības pieteikumā.

54. Atbildētājas apstrīd šos argumentus.

2) Vērtējums

55. Es tāpat kā atbildētājas uzskatu, ka iebildumi, kurus Komisija ir izklāstījusi pirmajā pamatā, nav pamatoti.

56. Attiecībā, pirmkārt, uz pirmā pamata pirmo daļu, Kopienu tiesas kompetence pēc savas ierosmes izvirzīt tādu pamatu, kādu pēc savas ierosmes izvirzīja Pirmās instances tiesa, nevar tikt noteikta, ņemot vērā iepriekš minētos spriedumus lietā *van Schijndel* un *van Veen* vai *van der Weerd* u.c., uz kuriem atsaucās Komisija.

57. Šie spriedumi attiecas uz dalībvalstu procesuālās autonomijas kontrolēšanu ar līdzvērtības un efektivitātes principiem. Tie attiecas uz jautājumu par to, vai saskaņā ar šiem principiem valsts tiesa — atkarībā no tā, vai konkrētās valsts procesuālajās tiesībās ir vai nav paredzēts, ka valsts tiesa pēc savas ierosmes var izvirzīt pamatu, kas skar valsts tiesības, — var pēc savas ierosmes izvirzīt jautājumu par Kopienu tiesību piemērošanu. Minētajos spriedumos it īpaši ir precizēts, kādā mērā efektivitātes princips uzliek valsts tiesai pienākumu pēc savas ierosmes izvirzīt pamatu, kas skar Kopienu tiesības gadījumā, ja saskaņā ar valsts procesuālajām tiesībām tā nevar pēc savas ierosmes izvirzīt pamatu, kas skar valsts tiesības. Šajā kontekstā iepriekš minētajā spriedumā lietā *van der Weerd* u.c. tika atzīts, ka valsts tiesai nav pienākuma pēc savas ierosmes izvirzīt jautājumu par Kopienu tiesību piemērošanu, ja lietas dalībniekiem tiesvedības laikā bija iespēja pašiem izvirzīt šādu pamatu.

58. Šāds efektivitātes principa piemērojamības ierobežojums nav attiecināms uz šo lietu, kurā ir jānovērtē Kopienu tiesas kompetence. Šī kompetence izriet no autonomiem noteikumiem, kuri savukārt izriet vai nu no noteikumiem, kas reglamentē tiesvedību Kopienu tiesās, vai nu no judikatūras.

59. Ir skaidrs, kā to pamatoti atgādina Komisija, ka no šiem noteikumiem, it īpaši Tiesas Statūtu 21. panta, kā arī Pirmās instances tiesas Reglamenta 44. panta 1. punkta, izriet, ka strīdu nosaka un ierobežo lietas dalībnieki. No tā izriet, ka Kopienu tiesa nevar izskatīt

vairāk prasību, kā ir minēts lietas dalībnieku prasījumos. Tāpat tai principā ir jāizskata šīs prasības lietas dalībnieku izklāstīto tiesisko un faktisko apstākļu ietvaros.

60. Tomēr Kopienu tiesas loma nav pasīva un nevar tikt ierobežota ar katra strīdā iesaistītā lietas dalībnieka nostājas pamatotības izvērtēšanu, stingri turoties pie viņu izvirzītajiem pamatiem un argumentiem. Kopienu tiesa nepilda tikai šķīrējtiesneša funkciju. Tai saskaņā ar EKL 220. pantu ir jānodrošina arī Kopienu tiesību ievērošana.

61. Tādējādi noteikumos par tiesvedību katrā Kopienu tiesā, kā arī judikatūrā ir paredzēti vairāki precedenti, kad Kopienu tiesa, lai tā izpildītu savu tiesībsarga pienākumu, ir kompetenta izvirzīt juridisku pamatu pēc savas ierosmes.

62. Saskaņā ar Reglamentu tā var pēc savas ierosmes izvirzīt jautājumu par acīmredzamu kompetences neesamību izskatīt prasības pieteikumu vai par prasības pieteikuma acīmredzamu nepieņemamību, vai, vajadzības gadījumā, par prasības pieteikuma juridisku nepamatotību [20]. Tāpat tā pēc savas ierosmes var izvirzīt arī jautājumu par to, vai pastāv kāds absolūts šķērslis tiesas procesam [21], tas ir, vai nav izpildīts kāds būtisks nosacījums attiecībā uz prasības pieņemamību, piemēram, nav ievēroti termiņi prasības celšanai [22], nepastāv apstrīdams akts [23], nav tiesību celt prasību [24] u.c.

63. Tāpat saskaņā ar judikatūru Kopienu tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes jautājums par noteikuma attiecībā uz Kopienu tiesību sistēmu pārkāpumu, ja šis noteikums šķiet pietiekami svarīgs, lai to kvalificētu kā absolūtu šķērsli tiesas procesam. Tādējādi tika atzīts, ka Kopienu tiesai pēc savas ierosmes ir jāizvirza *res judicata* princips [25] un jautājums par tiesību akta autora nekompetenci [26]. Tāpat tai pēc savas ierosmes ir jāizvirza jautājums par būtiskas formas prasības pārkāpumiem, tas ir, par pārkāpumiem, kas ietekmē akta formu vai turpmāko tiesvedību un kas ietekmē trešo personu vai šajā aktā paredzēto personu tiesības, vai kas var ietekmēt minētā akta saturu [27], piemēram, ja nav notikusi pienācīga autentifikācija [28] vai par aktu nav paziņots [29].

20 — Tiesas Reglamenta 92. panta 1. punkts, Pirmās instances tiesas Reglamenta 111. pants un Civildienesta tiesas Reglamenta 76. pants.

21 — Skat. Tiesas Reglamenta 92. panta 2. punktu, Pirmās instances tiesas Reglamenta 113. pantu un Civildienesta tiesas Reglamenta 77. pantu.

22 — 2000. gada 29. jūnija spriedums lietā C-154/99 P *Politi*/Eiropas Izglītības fonds (*Recueil*, I-5019. lpp., 15. punkts un tajā minētā judikatūra)

23 — 1992. gada 14. janvāra rīkojums lietā C-130/91 *ISAE*/*VP* un *Interdata*/Komisija (*Recueil*, I-69. lpp., 11. punkts).

24 — 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-298/00 P Itālija/Komisija (*Recueil*, I-4087. lpp., 35. punkts) un 2006. gada 2. maija spriedums lietā C-417/04 P *Regione Siciliana*/Komisija (Krājums, I-3881. lpp., 36. punkts).

25 — 2006. gada 1. jūnija spriedums apvienotajās lietās C-442/03 P un C-471/03 P *European Ferries* (*Vizcaya*) un *Diputación Foral de Vizcaya*/Komisija (Krājums, I-4845. lpp., 45. punkts).

26 — 2000. gada 13. jūlija spriedums lietā C-210/98 P *Salzgitter*/Komisija (*Recueil*, I-5843. lpp., 56. punkts).

27 — Šī definīcija tika ņemta no Rideau, J., "Recours en annulation", Jurisclasseur, 2008, 331. sējums, 24. punkts.

28 — 2000. gada 6. aprīļa spriedums apvienotajās lietās C-287/95 P un C-288/95 P Komisija/*Solvay* (*Recueil*, I-2391. lpp., 55. punkts).

29 — 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-227/92 P *Hoechst*/Komisija (*Recueil*, I-4443. lpp., 72. punkts).

64. Šajos dažādajos gadījumos nepilnība, kas ir pieļauta attiecībā uz strīdīgo aktu, ir pietiekami nopietna, lai pamatotu Kopienu tiesas sankcijas, kaut arī prasītājs to nebija izvirzījis. Citiem vārdiem, ja Kopienu akts ir pretrunā *res judikata* principam vai to bija pieņēmusi iestāde, kura nebija kompetenta to darīt, vai ja tas tika pieņemts, pārkāpjot būtisku formas prasību, tad nav svarīgi, vai šis akts tika pieņemts ar nepilnībām, uz kurām norādīja prasītājs savas prasības to atcelt atbalstam. Lai aizsargātu Kopienu tiesību sistēmu, Tiesa var vai vajadzības gadījumā tai kā tiesībsargam ir pienākums konstatēt, ka attiecīgais akts ir nepilnīgs, kā rezultātā tas katrā ziņā ir atceļams.

65. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pamatojuma neesamība ir būtiskas formas prasības pārkāpums un ir uzskatāma par absolūtu pamatu, kurš Kopienu tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes [30].

66. Šāda pienākuma atzīšana zaudētu savu lietderīgo iedarbību, ja Kopienu tiesas pilnvaras pēc savas ierosmes izvirzīt minētos pamatus tiktu pakārtotas nosacījumam, ka šim pienākumam ir jābūt saistītam ar lietas dalībnieku izvirzītajiem pamatiem un argumentiem. Šāda nosacījuma ievērošana patiešām būtu pretrunā pilnvaru izvirzīt pamatu pēc savas ierosmes mērķim, proti, precīzi aizstāt lietas dalībnieku neizdarību, ja ir ticis pārkāpts noteikums ar absolūtu spēku.

67. Tādejādi, kad Kopienu tiesa izskata prasību atcelt tiesību aktu, tai nevar pārmest strīda robežu un pilnvaru pārsniegšanu, lemšanu *ultra petita* un Reglamenta neievērošanu, ja tā pēc savas ierosmes ir izvirzījusi tādu pamatu, kas attiecas konkrēti uz akta, kuru tiek lūgts atcelt, likumību.

68. Līdzīgi Komisija nevar pamatoti apgalvot, ka Pirmās instances tiesa, pieņemot pārsūdzēto spriedumu, pārsniedza strīda robežas tāpēc, ka pamats, ko tā izvirzīja pēc savas ierosmes, nebija saistīts ar lietas dalībnieku izklāstītajiem faktiem.

69. Nav skaidri saprotams, kā Pirmās instances tiesa, pēc savas ierosmes izvirzot pamatu, kas izriet no pienākuma norādīt pamatojumu neizpildes, varēja pārkāpt strīda robežas, kaut arī prasība norādīt pamatojumu attiecas uz visiem Kopienu aktiem saskaņā ar EKL 253. pantu. Turklāt šis arguments šķiet vēl vairāk nepamatots tāpēc, ka strīdīgajā lēmumā ir minēta skaidra atsauce uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunktu.

30 — 2000. gada 30. marta spriedums lietā C-265/97 P *VBA/Florimex* u.c. (*Recueil*, I-2061. lpp., 114. punkts).

70. Šī analīze neskar jautājumu par to, vai Pirmās instances tiesai bija pamats uzskatīt, ka strīdīgajam lēmumam nebija pietiekams pamatojums attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu. Šajā analīzes stadijā es tikai gribu teikt, ka, izvirzot šo jautājumu pēc savas ierosmes, Pirmās instances tiesa darbojās kā tiesībsargs. Tāpēc Komisijas arguments — saskaņā ar kuru lietas materiāli, kas tika iesniegti Pirmās instances tiesā, neietvēra nevienu apstākli, kas ļautu domāt, ka Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts bija piemērojams, — attiecas, manuprāt, uz jautājumu par to, vai strīdīgā lēmuma pamatojums bija nepietiekams attiecībā uz šīs tiesību normas nepiemērošanu. Ar šo argumentu nevar apšaubīt Pirmās instances tiesas kompetenci izvirzīt attiecīgo pamatu pēc savas ierosmes.

71. Līdz ar to iebildumi, kurus Komisija izvirzīja apskatītā pamata pirmajā daļā, manuprāt, ir nepamatoti.

72. Otrkārt, pretēji tam, ko apgalvo Komisija apskatītā pamata otrajā daļā, Pirmās instances tiesa pēc savas ierosmes neizvirzīja pamatu par strīdīgā lēmuma likumību pēc būtības, aizbildinoties ar nepietiekamu pamatojumu.

73. Protams, jau vairākkārtīgi ir atzīts, ka, kaut arī pamatojuma trūkums vai tā nepietiekamība ir absolūts pamats, kurš Kopienu tiesai ir jāizvirza pēc savas ierosmes, tādas tiesību normas pārkāpumu, kas attiecas uz Līguma piemērošanu, Kopienu tiesa var izvērtēt EKL 230. panta izpratnē tikai tad, ja to ir izvirzījis prasītājs [31]. Līdz ar to Tiesa uzskatīja, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, kad tā, aizbildinoties ar prasības norādīt pamatojumu neievērošanu, pārmeta iestādei, kas bija izdevusi aktu, kļūdas pieļaušanu vērtējumā [32]. Taču attiecībā uz pārsūdzēto spriedumu šāds pārmetums bija nepamatots.

74. No judikatūras un it īpaši iepriekš minētā sprieduma lietā Komisija/*Sytraval* un *Brink's France* izriet, ka pamats, kas izriet no pamatojuma neesamības, ir piemērojams ne tikai gadījumā, ja strīdīgajam aktam nav pilnīgi nekāda pamatojuma, bet arī tad, ja šis pamatojums ir nepilnīgs attiecībā uz jautājumu, kam var būt noteicoša nozīme attiecībā uz risinājumu, kādu Kopienu iestāde ir pieņēmusi šajā aktā.

75. Tādējādi lietā, kurā tika taisīts šis spriedums, Pirmās instances tiesa atcēla Komisijas lēmumu, ar ko tika noraidīta *Chambre syndicale nationale des entreprises de transport de fonds et valeurs* (*Sytraval*) un *Brink's France SARL* sūdzība, kurā tika apgalvots, ka Francijas Republikas piešķirtais atbalsts uzņē-

31 — Iepriekš minētie spriedumi lietā Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, 67. punkts, un lietā *VBA*/*Florimex* u.c., 114. punkts, kā arī 2003. gada 2. oktobra spriedums apvienotajās lietās C-172/01 P, C-175/01 P, C-176/01 P un C-180/01 P *International Power* u.c./*NALOO* (*Recueil*, I-11421. lpp., 145. punkts).

32 — Iepriekš minētie spriedumi lietā Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, 68.–72. punkts, lietā *VBA*/*Florimex* u.c., 111.–115. punkts, kā arī lietā *International Power* u.c./*NALOO* (144. punkts).

mumam *Sécuripost SA* bija valsts atbalsts. Pēc Tiesas domām, Pirmās instances tiesa pamatoti uzskatīja, ka attiecīgajam lēmumam nebija pietiekams pamatojums, jo, pirmkārt, Komisija neatbildēja uz sūdzībā skaidri minēto iebildumu par valsts uzņemšanos pilnībā vai daļēji segt algas *Sécuripost SA* personālam, kaut arī šim iebildumam nebija pakārtots raksturs.

76. Tāpat Tiesa atzina, ka šāds Pirmās instances tiesas vērtējums, otrkārt, bija patiešām pamatots attiecībā uz sūdzības iesniedzēju iebildumu par to, ka *Sécuripost SA* nebija veicis iemaksas par norīkotajiem ierēdņiem apdrošināšanas fondos bezdarba gadījumā, uz ko Komisija atbildēja, vienkārši paziņojot, ka "par norīkoto ierēdņu nodarbināšanu nav jāveic iemaksas apdrošināšanas bezdarba gadījumā fondos, jo viņu nodarbināšanu garantē to statuss".

77. Turpretim Tiesa uzskatīja, ka Pirmās instances tiesa, aizbildinoties ar it kā nepietiekamu pamatojumu, pārmeta Komisijai acīmredzamu kļūdu vērtējumā un tādējādi apstrīdēja attiecīgā lēmuma likumību pēc būtības, secinot, piemēram, ka ar to, ka *Société holding des filiales de la Poste* piešķirtais avanss *Sécuripost SA* FRF 15 000 000 apmērā bija uzskatāms par komercdarījumu, nepietika, lai pierādītu, ka tas nebija valsts atbalsts, jo šādu komercdarījumu var veikt ar procentu likmi, kas ir īpaši labvēlīga, kas nozīmē, ka Komisijai vajadzēja izvērtēt, vai piemērotā procentu likme atbilda tirgus likmei [33].

78. Kaut arī, ņemot vērā divus pēdējos piemērus, reizēm var šķist grūti precīzi noteikt robežu starp nepietiekamu pamatojumu un kļūdu vērtējumā, tik un tā ir skaidrs, ka pamats, kuru pārsūdzētajā spriedumā pēc savas ierosmes izvirzīja Pirmās instances tiesa, nebija paredzēts citam mērķim un, manuprāt, skaidri attiecas uz strīdīgā lēmuma pamatojumu.

79. Atcerēsimies, ka Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka strīdīgajam lēmumam nebija pietiekams pamatojums tāpēc, ka tā pamatojuma 69. punktā, nesniedzot nekādu paskaidrojumu, ir norādīts, ka Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts šajā gadījumā nav piemērojams. Līdz ar to Pirmās instances tiesa nevarēja apšaubīt pamatotību iemesliem, kuru dēļ Komisija uzskatīja, ka šī tiesību norma nav piemērojama, jo šie iemesli nebija norādīti.

33 — Iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, 70. punkts.

80. Vēlreiz atgādināšu, ka šī analīze nedod atbildi uz jautājumu par to, vai Komisijai vajadzēja izklāstīt iemeslus, kuru dēļ Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts šajā gadījumā nebija piemērojams, vai, citiem vārdiem, atbildi uz to, vai strīdīgajā lēmumā attiecībā uz šo jautājumu nav pietiekama pamatojuma, kas ir pamats tā atcelšanai. Šis jautājums, uz ko attiecas apelācijas sūdzības ceturtais un piektais pamats, tiks izskatīts vēlāk. Tas, manuprāt, ir skaidri jānošķir no pirmajā pamatā apskatītās problēmas, kas skar Kopienu tiesas pilnvaru apjomu pēc savas ierosmes izvirzīt tādu juridisku pamatu, kas izriet no pienākuma norādīt pamatojumu neizpildes.

81. Šajā analīzes stadijā man šķiet svarīgi apstiprināt, ka Pirmās instances tiesai kā strīdīgā lēmuma tiesībsargam patiešām bija vajadzīgās pilnvaras, lai pēc savas ierosmes izvirzītu šādu pamatu saskaņā ar judikatūru, atbilstoši kurai tai ir pēc savas ierosmes jāizvirza ikviens pamats, kas izriet no būtisku formas prasību pārkāpuma.

82. Līdz ar to ierosinu Tiesai noraidīt trešo pamatu kā nepamatotu.

B — *Par otro pamatu*

1) Lietas dalībnieku argumenti

83. Komisija apgalvo, ka pamats, kuru Pirmās instances tiesa izvirzīja pēc savas ierosmes, rakstveida un mutvārdu procesā šajā tiesā ne vien netika apspriests, bet par to pat netika uzsākta diskusija. Tā apgalvo, ka Pirmās instances tiesa tādējādi pārkāpa sacīkstes principu, kas ir tiesvedības Kopienu tiesās vispārējais princips un kas ir nostiprināts Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas, kas parakstīta Romā, 1950. gada 4. novembrī (turpmāk tekstā — "ECPAK"), 6. pantā.

84. Atbildētājas būtībā apgalvo, ka saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 62. pantu šī tiesa var izmantot savu diskrecionāro varu, izdodot rīkojumu atsākt debates, un ka no šī panta un šī paša reglamenta 113. panta izriet, ka pienākums uzklausīt lietas dalībniekus pirms pamata izvirzīšanas pēc savas ierosmes attiecas tikai uz pamatiem par prasības nepieņemamību vai tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas. Tāpat tās apgalvo, ka ECPAK 6. pants nav piemērojams attiecībā uz tādām publisko tiesību juridiskām personām kā Komisija. Ja tas tā nav, tad tās apgalvo, ka sacīkstes principa piemērojamība ir jānosaka, ņemot vērā attiecīgos lietas dalībniekus un lietas būtību.

85. Atbildētājas atzīmē, ka šajā lietā šis princips tika ievērots tiktāl, ciktāl pārsūdzētais spriedums netika pamatots ar dokumentiem vai faktiem, kuri Komisijai nebija zināmi.

86. Turklāt tās apgalvo, ka Kopienas intereses netika ietekmētas. Pirmkārt, netika ignorētas Komisijas tiesības, jo tai netika noteikta ne civiltiesiskā, ne krimināltiesiskā atbildība. Otrkārt, to, ka nebija pamatojuma, vēlāk vairs nevarēja labot, jo debašu atsākšana neļautu Komisijai izvirzīt argumentus, kas pārliecinātu Pirmās instances tiesu neizvirzīt šo pamatu pēc savas ierosmes.

2) Vērtējums

87. Es piekrītu Komisijas nostājai bez iebildumiem.

88. Kaut arī, kā es norādīju iepriekš, Pirmās instances tiesa bija pilnībā kompetenta izvirzīt šādu pamatu pēc savas ierosmes, man tomēr šķiet būtiski apstiprināt, ka šādu kompetenci varētu likumīgi izmantot tikai tad, ja tiktu ievērots sacīkstes princips.

89. Tiesa ir apstiprinājusi šī principa nozīmīgumu un plašo piemērojamību Kopienu tiesību sistēmā. Tādējādi saskaņā ar pastāvīgo judikatūru tas ir pamatprincips [34], kurš ir jāievēro pat tad, ja nav īpaša tiesiskā regulējuma, ikvienā tiesvedībā, kuras rezultātā Kopienu iestāde var pieņemt lēmumu, kas var būtiski ietekmēt personas intereses [35].

90. Līdz ar to Kopienu tiesās ir piemērojams sacīkstes princips. Turklāt tā mērķis ir būt noderīgam ikvienam lietas dalībniekam strīdā, proti, gan privātpersonām, gan dalībvalstīm [36] vai iestādēm. Saskaņā ar šo izvilkumu no sprieduma lietā *Snupat*/Augstā iestāde [37] "tiktu pārkāpts tiesību pamatprincips, ja tiesas nolēmums tiktu balstīts uz faktiem un dokumentiem, ar kuriem nav varējuši iepazīties paši lietas dalībnieki vai viens no viņiem un attiecībā uz kuriem lietas dalībnieki līdz ar to nevarēja paust savu nostāju".

91. Šāds paziņojums pierāda, ka sacīkstes princips raksturo tiesiskas valsts jēdzienu un nozīmē, ka vispirms ir jāapspriež katrs elements, uz kuru pamatojoties tiesa, kurā notiek tiesvedība, balstīs savu lēmumu, lai arī kādi būtu procesa dalībnieki. Tādējādi arī

34 — 2008. gada 10. jūlija spriedums lietā C-413/06 P *Bertelsmann* un *Sony Corporation of America*/*Impala* (Krājums, I-4951. lpp., 61. punkts).

35 — 1979. gada 13. februāra spriedums lietā 85/76 *Hoffmann-La Roche*/Komisija (*Recueil*, 461. lpp., 9. punkts) un 2001. gada 10. jūlija spriedums lietā C-315/99 P *Ismeri Europa*/Revīzijas palāta (*Recueil*, I-5281. lpp., 28. punkts).

36 — Skat. it īpaši 2005. gada 9. jūnija spriedumu lietā C-287/02 Spānija/Komisija (Krājums, I-5093. lpp., 37. punkts).

37 — 1961. gada 22. marta spriedums apvienotajās lietās 42/59 un 49/59 (*Recueil*, 101. un 156. lpp.).

Kopienu iestādēm, kuru izdotajiem aktiem tiek veikta likumības pārbaude Kopienu tiesā un kuras šajā sakarā ir lietas dalībnieki tiesvedībā, ir jābūt iespējai izmantot sacīkstes principu savā labā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādi ir noteikti citām EKL 230. pantā minētajām personām, neatkarīgi no tā, vai tās ir vai nav tiesīgas atsaukties uz ECPAK 6. panta pārkāpumu Eiropas Cilvēktiesību tiesā.

92. Saskaņā ar judikatūru sacīkstes princips nozīmē, ka ikvienam procesa dalībniekam ir tiesības, pirmkārt, iepazīties ar elementiem, uz kuru pamata tiesa pieņems savu lēmumu, un, otrkārt, tos apspriest [38]. Šī judikatūra atbilst Eiropas Cilvēktiesību tiesas sniegtajai tiesību uz sacīksti tiesvedībā interpretācijai, saskaņā ar kuru šīs tiesības ietilpst ECPAK 6. pantā minētajā "tiesību uz lietas taisnīgu izskatīšanu" jēdzienā [39].

93. Sacīkstes princips ne tikai piešķir katram procesa dalībniekam tiesības iepazīties ar pierādījumiem un apsvērumiem, kurus tiesā iesniedzis otrs procesa dalībnieks, un apspriest tos. Tas nozīmē arī tiesības iepazīties ar jautājumiem, kurus tiesa izvirzījusi pēc savas ierosmes un uz kuru pamata tā vēlas pieņemt savu nolēmumu, un apspriest tos.

94. Tiesa ir skaidri atzinusi šādas tiesības gadījumā, kad Pirmās instances tiesa pamato savu lēmumu ar faktiem un dokumentiem, ar kuriem lietas dalībnieki nevarēja iepazīties [40]. Turpretim, ja es nemaldos, šķiet, ka līdz šim tā vēl nav šādi rīkojusies gadījumā, kad Kopienu tiesa vēlējās atrisināt strīdu, balstoties uz absolūtu pamatu, kuru tā izvirzījusi pēc savas ierosmes.

95. Ar šādu pašu nozīmi pienākums ievērot sacīkstes principu, manuprāt, ir piemērojams arī šajā gadījumā.

96. Kā Komisija uzsvēra savos rakstveida apsvērumos, šis pienākums ļoti skaidri izriet no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras.

38 — Šajā sakarā skat. 2002. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-480/99 P *Plant* u.c./Komisija un *South Wales Small Mines* (*Recueil*, I-265. lpp., 25.–34. punkts), kā arī 2008. gada 14. februāra spriedumu lietā C-450/06 *Varec* (Krājums, I-581. lpp., 47. punkts).

39 — Skat. it īpaši ECT 1997. gada 18. februāra spriedumu lietā *Nideröst-Huber* pret Šveici (*Recueil des arrêts et décisions* 1997-I, 108. lpp., 24. punkts).

40 — Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Plant* u.c./Komisija un *South Wales Small Mines* (25.–34. punkts). Tiesa uzskatīja, ka Pirmās instances tiesa neievēroja sacīkstes principu, pamatojot savu lēmumu par prasītāju prasības nepieņemamību ar elementiem, kas bija minēti saistītā lietā un ar kuriem šie prasītāji nevarēja iepazīties. Skat. arī 2005. gada 13. decembra spriedumu lietā C-78/03 P Komisija/*Aktionsgemeinschaft Recht* un *Eigentum* (Krājums, I-10737. lpp., 44.–50. punkts), kurā Tiesa atzina par pamatotu iebildumu, kuru bija izvirzījusi Komisija un saskaņā ar kuru Pirmās instances tiesa kļūdaini pārkvalificēja prasītāja prasību kā tādu, kuras mērķis ir aizsargāt EKL 88. panta 2. punktā paredzētās prasītāja procesuālās tiesības, tādējādi neļaujot šai iestādei atbildēt uz pamatu, kas izrietēja no šo procesuālo tiesību pārkāpuma.

Pēc šīs tiesas domām, pašai tiesai ir jāievēro sacīkstes princips, it īpaši, ja tā noraida apelācijas sūdzību vai izlemj lietu, balstoties uz pamatu, kas izvirzīts pēc tās ierosmes [41].

97. Turklāt, ņemot vērā sacīkstes principa mērķus, es neredzu atšķirību starp situāciju, kad tiesa vēlas pamatot savu lēmumu ar faktiem vai dokumentiem, kurus nebija apsprieduši lietas dalībnieki, kā tas bija iepriekš minētajā spriedumā lietā *Plant* u.c./ Komisija un *South Wales Small Mines*, un situāciju, kurā tā pēc savas ierosmes izvirza pilnībā juridisku pamatu.

98. Sacīkstes principam patiešām var būt divi mērķi. Pirmais no tiem ir tiesas informēšana. Prasība nodot apspriešanai lietas dalībniekiem visus elementus, kas var ietekmēt strīda risinājumu, tādējādi ļauj tiesai lemt objektīvi un pilnībā pārzinot gan faktiskos, gan tiesiskos apstākļus.

99. Otrais mērķis ir pamatot ieinteresēto personu paļaušanos uz pienācīgu tiesvedības norisi. Šāda paļaušanās nozīmē, ka lietas dalībniekiem ir jānodrošina iespēja izteikties par visiem elementiem, uz kuriem tiesa ir balstījusi savu lēmumu.

41 — Skat. it īpaši ECT 2005. gada 13. oktobra spriedumu lietā *Clinique des Acacias* u.c. pret Franciju, 38. punkts, kā arī 2006. gada 16. februāra spriedumu lietā *Prikyan* un *Angelova* pret Bulgāriju, 42. punkts.

100. Šie apsvērumi ir derīgi arī tad, ja Kopienu tiesa pēc savas ierosmes ir izvirzījusi pilnībā juridisku pamatu. Šādā gadījumā strīda iznākums, piemērojot tiesību normu — pat ja tā ir absolūta norma —, ir atkarīgs no tiesas vērtējuma, kas var tikt tikai papildināts vai atbalstīts, vai vajadzības gadījumā atspēkots ar lietas dalībnieku apsvērumiem. Turklāt fakts, ka lietas dalībniekam, kuram lēmums ir nelabvēlīgs, nav iespējas izvirzīt apsvērumus par tiesību normu, kuras dēļ viņš ir zaudējis, pat ja tā ir absolūta norma, var viņam dot likumīgu pamatu domāt — jo viņš nevarēja sevi aizstāvēt —, ka tiesa sadarbojās ar pretējo pusi tiesvedībā.

101. Protams, kā uzsver atbildētājas, sacīkstes princips nav absolūts un no tā var izdarīt atkāpes.

102. Tā attiecībā uz tiesai iesniegtajiem dokumentiem un informāciju ir atzīts, ka to nodošanu var ierobežot, ja šie ierobežojumi ir pamatoti ar pamattiesību vai svarīgu sabiedrības interešu aizsardzību, piemēram, komercnoslēpumu aizsardzību [42]. Tāpat Kopienu tiesa saskaņā ar Reglamentu var izdot rīkojumu par pagaidu pasākumu noteikšanu pagaidu noregulējuma tiesvedībā,

42 — Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Varec*, 47., 50. un 51. punkts, Tiesa atzina, ka, izskatot prasību par līgumslēdzējas iestādes pieņemtu lēmumu saistībā ar publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, sacīkstes princips, ciktāl runa ir par visu ar attiecīgo līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru saistīto informāciju, ir jālīdzsvaro ar citu komersantu tiesībām uz to konfidenciālās informācijas un komercnoslēpumu aizsardzību. Šajā pašā sakarā skat. Pirmās instances tiesas Reglamenta 116. panta 2. punktu, kurā Pirmās instances tiesas priekšsēdētājam ir paredzēta iespēja neizsniegt personām, kas iestājušās lietā, lietas dokumentus, lai saglabātu to konfidencialitāti.

"pat pirms ir iesniegti pretējās puses apsvērumi" [43]. Visbeidzot, Kopienu tiesa var, izdodot rīkojumu un pirms tam neuzklausot prasītāju, noraidīt prasību, ja tās kompetencē acīmredzami nav izskatīt šo prasību, ja šī prasība ir acīmredzami nepieņemama vai acīmredzami juridiski nepamatota [44].

103. Tomēr šie dažādie gadījumi, manuprāt, ir jāsaprot kā izņēmumi no minētā principa. Tie visi ietver ļoti īpašas situācijas, kurās ir likumīgs pamats atkāpties no sacīkstes principa. Pirmajos divos gadījumos sacīkstes princips ir jālīdzsvaro ar svarīgu sabiedrības interešu aizsardzību vai ir jānodrošina efektivitāte pagaidu pasākumam, kas tika izdots ar rīkojumu pagaidu noregulējuma tiesvedībā.

104. Visbeidzot, kaut arī pastāv lielākas iespējas apstrīdēt atkāpšanos no sacīkstes principa gadījumā, kad ir izdots rīkojums sakarā ar kompetences neesamību, acīmredzamu nepieņemamību vai acīmredzamu juridiskā pamatojuma neesamību, tomēr šādu atkāpšanos var izskaidrot ar faktu, ka nepieciešamība noraidīt prasību ir tik acīmredzama, ka tā nav apstrīdama. Citiem vārdiem, ir pieļaujams, ka prasība tiek noraidīta nevis Tiesas vērtējuma dēļ, bet tikai tāpēc, ka pastāv viens no šiem pamatiem.

105. No minētā izriet, ka Pirmās instances tiesas Reglamenta 113. pantu nevar interpretēt tādējādi, ka Kopienu tiesai gadījumā, kad tā ir izvirzījusi pamatu pēc savas ierosmes, ir jāievēro sacīkstes princips tikai šajā tiesību normā paredzētajos gadījumos, tas ir, gadījumos, kad tā izvirza absolūtu šķēršli tiesas procesam vai konstatē, ka ir zudis prasības priekšmets.

106. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, šis pants, manuprāt, ir jāsaprot tādējādi, ka tas piešķir Kopienu tiesai kompetenci izvirzīt pamatu pēc savas ierosmes, un nevis tādējādi, ka tas ierobežo sacīkstes principa piemērojamību. Tieši pretēji, skaidri paredzot, ka lietas dalībnieki ir jāuzklausa, minētais pants pilnībā apstiprina šī pamatprincipa nozīmi gadījumā, kad tiesa izvirza pamatu pēc savas ierosmes. Tas ir jāsaprot kā īpašs sacīkstes pamatprincipa piemērošanas gadījums.

107. Līdz ar to Kopienu tiesai šis princips ir jāievēro gadījumā, kad tā vēlas atrisināt strīdu, balstoties uz absolūtu pamatu, ko tā ir izvirzījusi pēc savas ierosmes. Tas nozīmē, ka tās pienākums ir nodot šo pamatu apspriešanai lietas dalībniekiem, vajadzības gadījumā atsākot debates.

43 — Tiesas Reglamenta 84. panta 2. punkts, Pirmās instances tiesas Reglamenta 105. panta 2. punkts un Civildienesta tiesas Reglamenta 104. panta 3. punkts.

44 — Tiesas Reglamenta 92. panta 1. punkts, Pirmās instances tiesas Reglamenta 111. pants un Civildienesta tiesas Reglamenta 76. pants.

108. Ir skaidrs, ka šajā lietā Pirmās instances tiesa šo pienākumu nav izpildījusi.

109. Tomēr atbildētājas apstrīd to, ka tika pārkāpts sacīkstes princips, jo, tā kā attiecībā uz pamatojuma neesamību neko vairs nevarēja mainīt, debašu atsākšana neļautu Komisijai izvirzīt argumentus, kas pārliecinātu Pirmās instances tiesu neizvirzīt šo pamatu pēc savas ierosmes. Tādējādi Komisijas intereses netika ietekmētas.

110. Protams, sacīkstes princips ir saistīts ar tiesībām uz aizstāvību un ir atzīts, ka šīs tiesības nevar piemērot tikai formāli. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, lai tiktu atzīts, kas ir pārkāptas lietas dalībnieka tiesības uz aizstāvību, un tiktu atcelts Kopienu akts, ir jābūt negatīvi ietekmētām šī lietas dalībnieka interesēm [45].

111. Tomēr, ņemot vērā sacīkstes principa mērķus un nozīmīgumu Kopienu tiesību sistēmā, šķiet grūti saprast, kā gadījumā, kad tiesa ir izvirzījusi absolūtu pamatu pēc savas ierosmes, ar kuru tā vēlas pamatot savu nolēmumu un kura rezultātā nav jāizdod rīkojums par acīmredzamu kompetences neesamību vai nepieņemamību, var atzīt, ka nav tikušas ietekmētas lietas dalībnieku intereses. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Pirmās instances tiesas Reglamenta 113. pantā tiesai ir paredzēts pienākums, nenosakot nekādus ierobežojumus, uzklausīt lietas dalībniekus attiecībā uz absolūtiem šķēršļiem tiesas procesā, kurus tā ir izvirzījusi pēc savas ierosmes.

112. No tā izriet, ka, pat ja, no tiesas viedokļa raugoties, strīda risinājums šķiet tik skaidrs, ka lietas dalībnieku apsvērumi to nevar nekādā veidā ietekmēt, lietas dalībniekiem tomēr ir tiesības tikt iepriekš informētiem par šo pamatu un iesniegt par to savus apsvērumus.

113. Turklāt šajā lietā, šķiet, nevar izslēgt, ka sacīkstes principa ievērošana būtu varējusi ietekmēt Pirmās instances tiesas nolēmumu.

114. Šajā analīzes stadijā patiešām nav lielas nozīmes tam, ka Kopienu akta pamatojuma neesamība ir kļūda, kas principā nevar tikt

45 — Kā piemēru šīs judikatūras piemērošanai skat. 2003. gada 2. oktobra spriedumu lietā C-199/99 P *Corus UK*/Komisija (*Recueil*, I-11177. lpp., 19.–25. punkts).

labota. Svarīgi ir tas, ka Pirmās instances tiesas analīze, saskaņā ar kuru, pieņemot strīdīgo lēmumu, netika ievērots pienākums norādīt pamatojumu, izriet no pamatota vērtējuma un ka šo vērtējumu varēja apstrīdēt.

115. Vērtējumam attiecībā uz prasības norādīt Kopienu akta pamatojumu ievērošanu ir jāizriet no precīzas šī akta analīzes, ņemot vērā vairākus pastāvīgajā judikatūrā minētus kritērijus.

116. Pamatojumam, kas prasīts EKL 253. pantā, saskaņā ar judikatūru ir jābūt atbilstošam attiecīgā tiesību akta būtībai un tajā skaidri un neapšaubāmi jābūt norādītai tās iestādes argumentācijai, kas pieņēma attiecīgo tiesību aktu, tādā veidā, kas ieinteresētajām personām ļautu iepazīties ar pieņemtā tiesību akta pamatojumu un attiecīgajai tiesai īstenot tās kontroles pilnvaras. Prasība norādīt pamatojumu ir izvērtējama, ņemot vērā attiecīgās lietas apstākļus, it īpaši attiecīgā tiesību akta saturu, izvirzīto pamatu būtību, kā arī interesi saņemt izskaidrojumu, kāda ir tiesību akta adresātiem vai citām personām, kuras tas skar tieši un individuāli. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu aplūkoti visi atbilstošie faktiskie un tiesiskie apstākļi, jo tiesību akta pamatojuma atbilstība EKL 253. pantā noteiktajām prasībām ir jāvērtē ne tikai atkarībā no tā formulējuma, bet arī konteksta, kā arī visu tiesību normu kopuma, kas regulē attiecīgo jomu [46].

117. Pārsūdzētā sprieduma 52.–62. punktā Pirmās instances tiesa izklāstīja iemeslus, kuru dēļ, pēc tās domām, Komisijai vajadzēja pārbaudīt, vai strīdīgie atbrīvojumi varēja tikt uzskatīti par jau pastāvošu valsts atbalstu Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta izpratnē, un no kuriem tā secināja — paziņojot tikai to, ka šī tiesību norma nebija piemērojama, — ka strīdīgajam lēmumam nebija pietiekama pamatojuma.

118. Nevar izslēgt, ka Pirmās instances tiesas vērtējums varēja būt citāds, ja tā būtu devusi Komisijai iespēju iesniegt apsvērumus par šiem elementiem un izvirzīt tos pašus argumentus, kurus tā ir izvirzījusi šīs apelācijas sūdzības ceturtajā un piektajā pamatā.

119. Ņemot vērā visus šos apsvērumus, es iesaku Tiesai atzīt, ka otrais pamats, kuru izvirzīja Komisija, ir patiešām pamatots, un

46 — Skat. it īpaši 2008. gada 15. aprīļa spriedumu lietā C-390/06 *Nuova Agricast* (Krājums, I-2577. lpp., 79. punkts), kā arī 2008. gada 1. jūlija spriedumu apvienotajās lietās C-341/06 P un C-342/06 P *Chronopost* un *La Poste*/*UIFEX* u.c. (Krājums, I-4777. lpp., 88. punkts un tajā minētā judikatūra).

nospriest, ka Pirmās instances tiesa, atceļot strīdīgo lēmumu, balstoties uz pamatu, kuru tā izvirzīja pēc savas ierosmes un kuru nebija apsprieduši lietas dalībnieki, pārkāpa sacīkstes principu un tādējādi negatīvi ietekmēja Komisijas intereses.

120. Līdz ar to es iesaku atcelt pārsūdzēto spriedumu.

C — *Par pārsūdzētā sprieduma atcelšanas sekām*

121. Tiesas Statūtu 61. pantā ir paredzēts, ka gadījumā, ja tiek atcelts pārsūdzēts spriedums, Tiesa var nodot lietu atpakaļ Pirmās instances tiesai vai pati taisīt spriedumu attiecīgajā strīdā, ja to ļauj tiesvedības stadija.

122. Strīdam šajā lietā ir divi aspekti. Pirmkārt, par strīdīgo lēmumu ir iesniegta prasība to atcelt vairāku pamatu dēļ, kurus Pirmās instances tiesa neizvērtēja un kurus līdz ar to nevar izvērtēt arī Tiesa.

123. Otrkārt, Pirmās instances tiesa uzskatīja, ka, pieņemot minēto lēmumu, tika pārkāpts pienākums norādīt pamatojumu, un šis pamats šai tiesai bija jāizvērtē, pirms tā izvērtēja lietas dalībnieku izvirzītos atcelšanas pamatus.

124. Tā kā jautājums par to, vai strīdīgajā lēmumā bija norādīts pamatojums attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu, tika izskatīts uz sacīkstes principu balstītā diskusijā Tiesā, es uzskatu, ka attiecībā uz šo jautājumu šajā strīdā var pieņemt nolēmumu.

125. Turklāt, kā norādīja Komisija, tas, ka šo jautājumu izskata Tiesa, šķiet būtiski pareizas tiesvedības nolūkā. Tādējādi varētu izvairīties no tā, ka šis jautājums tiek atkāroti apspriests Pirmās instances tiesā un tiek taisīts spriedums tikai attiecībā uz šo jautājumu, kas sliktākajā gadījumā varētu tikt pārsūdzēts un no jauna nodots Pirmās instances tiesai, lai tā izskata lietas dalībnieku izvirzītos atcelšanas pamatus.

126. Tiesa jau agrāk ir šādi rīkojusies iepriekš minētajā spriedumā lietā *Plant* u.c./Komisija un *South Wales Small Mines*, kurā, kad tā bija konstatējusi, ka Pirmās instances tiesa pieļāva

procesuālu pārkāpumu — atzīstot prasītāju prasību par nepieņemamu, pamatojoties uz dokumentiem, ar kuriem viņi nebija iepazinušies, — un tādējādi negatīvi ietekmēja prasītāju intereses, tā nolēma izvērtēt šīs prasības pieņemamību [47].

127. Tāpēc es iesaku Tiesai izvērtēt Komisijas kopā ceturto un piekto pamatu, kuros tā vēlas pierādīt, ka pārsūdzētais spriedums ir kļūdains tāpēc, ka Pirmās instances tiesa atzina, ka strīdīgajā lēmumā nebija norādīts pamatojums attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu.

1) Lietas dalībnieku argumenti

128. Komisijas ceturtais un piektais pamats izriet no EKL 253. panta, skatīta kopā ar EKL 87. panta 1. punktu un EKL 88. panta 1. punktu, kā arī attiecīgi ar noteikumiem par valsta atbalsta procedūras norisi un Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunktu, pārkāpuma.

129. Ceturtajā pamatā Komisija apgalvo, ka strīdīgā lēmuma pamatojums pierāda, ka attiecīgie atbrīvojumi bija uzskatāmi par atbalstu jau kopš to ieviešanas brīža, jo minētajā lēmumā no tiesību viedokļa pietiekami un saskaņā ar judikatūrā paredzētajām prasībām ir izklāstīts, ka minētie atbrīvojumi varēja ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci. Šādos apstākļos, pēc šīs iestādes domām, nebija sīkāk jāizskaidro iemesli, kuru dēļ Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts nebija piemērojams.

130. Piektajā pamatā Komisija apgalvo, ka Pirmās instances tiesa pieļāva kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka īpašie apstākļi, kuri visi izrietēja no Padomes vai Komisijas rīcības, prasīja, lai strīdīgajā lēmumā ir īpašs pamatojums attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta piemērojamību, kaut arī jau pastāvoša vai jauna valsts atbalsta jēdziens ir objektīvs un nevar būt atkarīgs no iestāžu rīcības vai paziņojumiem, *a fortiori*, ja šī rīcība vai paziņojumi nav saistīti ar atbalsta kontroles procedūru. Tādējādi Pirmās instances tiesa atkāpās no nostājas, kādu bija pieņēmusi Tiesa 2006. gada 22. jūnija spriedumā lietā Beļģija un *Forum 187*/Komisija [48].

131. Atbildot uz ceturto pamatu, atbildētājas uzskata, ka iemesli Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemē-

47 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Plant* u.c./Komisija un *South Wales Small Mines*, 35. punkts.

48 — Spriedums apvienotajās lietās C-182/03 un C-217/03 (Krājums, I-5479. lpp.).

rojamībai neizriet skaidri no strīdīgā lēmuma, kas tādējādi neatbilst prasībai norādīt skaidru un nepārprotamu pamatojumu. Turklāt Pirmās instances tiesa pārmeta Komisijai, ka tā nebija izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ uzskatīja, ka strīdīgie atbrīvojumi izkropļoja konkurenci kopējā tirgū, kaut arī iepriekš, šķiet, tai bija pretējs vērtējums. Šādā kontekstā Pirmās instances tiesa, ņemot vērā judikatūru, pamatoti atzina, ka Komisijai vajadzēja norādīt iemeslus, kas pierāda, ka tās veiktā analīze pamato tās secinājumu. Ar šo pamatu Komisija vēlas līdzsvarot pamatojuma neesamību, kas ietekmē strīdīgo lēmumu, un panākt, ka Tiesa lemj par jautājumiem, kas attiecas uz lietas būtību un nav saistīt ar šo trūkumu.

132. Atbildot uz piekto pamatu, prasītājas apgalvo, ka Pirmās instances tiesa neapšaubīja valsts atbalsta jēdziena objektīvo raksturu, bet tikai uzskatīja, ka, ņemot vērā Padomes un Komisijas iepriekšējos lēmumus un tiesisko paļāvību, kāda bija radīta attiecībā uz strīdīgo atbrīvojumu likumību, Komisijai strīdīgajā lēmumā bija jāpaskaidro iemesli, kas objektīvi pamatoja Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta piemērošanas izslēgšanu. Tā kā lēmuma pamatojumam ir jābūt tā pamatdaļā, Komisijas sniegtie paskaidrojumi nevarēja aizstāt pamatojuma neesamību.

2) Vērtējums

133. Es uzskatu, ka paskaidrojuma trūkums strīdīgajā lēmumā par Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu nav pamats tā atcelšanai sakarā ar pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi.

134. Saskaņā ar iepriekš minēto judikatūru jautājums par to, vai Kopienu akts tika pieņemts, izpildot EKL 253. pantā paredzēto pienākumu norādīt pamatojumu, ir jāizvērtē *in concreto*, ņemot vērā it īpaši attiecīgā akta saturu, apstākļus, kādos tas tika pieņemts, un vajadzību sniegt paskaidrojumus personām, kuras tas skar tieši un individuāli.

135. Mēs redzējām, ka strīdīgajā lēmumā Komisija nonāca pie secinājuma, ka atbrīvojumi no akcīzes nodokļa minerāleļļām, kurus atļāva Padome pēc tās priekšlikuma, bija jauns atbalsts, kas nebija saderīgs ar Līguma noteikumiem par valsts atbalstu.

136. Kā uzsvēra Pirmās instances tiesa pārsūdzētā sprieduma 56.–62. punktā, no lēmumu, ar kuriem tika atļauti atbrīvojumi, pamatoju-

miem izriet vairākas norādes, kas dalībvalstīm un attiecīgajiem uzņēmumiem radīja tiesisku paļāvību, ka, pēc Komisijas domām, šie atbrīvojumi nebija valsts atbalsts, it īpaši tāpēc, ka tie neizkropļoja konkurenci.

137. Tāpēc bija svarīgi, lai Komisija strīdīgajā lēmumā skaidri norādītu pamatus, kuru dēļ tā šajā lēmumā nonāca pie pretēja secinājuma. Tai bija jāizklāsta it īpaši tie iemesli, kuru dēļ tā uzskatīja, ka attiecīgie atbrīvojumi rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus EKL 87. panta 1. punkta izpratnē.

138. Minētā lēmuma 58.–64. punktā Komisija minēja iemeslus, kuru dēļ tā uzskatīja, ka attiecīgie atbrīvojumi bija valsts atbalsts. Tādējādi tā norādīja, ka šie atbrīvojumi atbilst EKL 87. panta 1. punktā prasītajiem nosacījumiem, proti, tie dod priekšrocības noteiktiem uzņēmumiem, šīs priekšrocības tiek piešķirtas no valsts līdzekļiem, tās ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus.

139. Tā saskaņā ar strīdīgā lēmuma pamatojuma 59. punktu atbrīvojumi tiek finansēti no valsts līdzekļiem, jo valsts atsakās no zināmas naudas summas, ko tā citādi varētu iekasēt. Atbilstoši šī lēmuma pamatojuma 60. punktam atbrīvojumi piešķir priekšrocības to saņēmējiem, jo tie samazina izmaksas svarīgam izejmateriālam. Visbeidzot, saskaņā ar minētā lēmuma pamatojuma 61. un 62. punktu var pieļaut, ka minētie atbrīvojumi ietekmē Kopienas iekšējo tirdzniecību un rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, jo alumīnija oksīds tiek tirgots dalībvalstīs, atbrīvojumi tika ieviesti — saskaņā ar pašu šo atbrīvojumu saņēmēju un Francijas Republikas paziņojumiem —, lai dotu iespēju Eiropas ražotājiem konkurēt pasaules līmenī, un alumīnija oksīds tiek ražots arī Vācijā, Grieķijā, Spānijā un Ungārijā.

140. Jākonstatē, ka saskaņā ar šo Komisijas vērtējumu visi šie nosacījumi ir izpildīti, ieskaitot nosacījumu par to, ka šie atbrīvojumi izkropļo vai draud izkropļot konkurenci starp dalībvalstīm bez jebkādiem laika ierobežojumiem, tas ir, kopš šo atbrīvojumu ieviešanas brīža.

141. Tādējādi no šiem pamatiem skaidri izriet, ka Komisija uzskatīja, ka attiecīgie atbrīvojumi nekļuva par valsts atbalstu kopējā tirgus attīstības rezultātā, bet ka tie tādi bija jau no paša sākuma, kas nozīmē, ka tie *a priori* neietilpa Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta piemērošanas jomā.

142. Tāpat šajā stadijā no strīdīgā lēmuma formulējuma mēs varam secināt, ka, kaut arī Komisija uzskatīja, ka šie atbrīvojumi nebija pretrunā Līguma noteikumiem par valsts atbalstu brīdī, kad tos atļāva Padome, šāds vērtējums bija nepareizs un ka EKL 88. pantā paredzētās īpašās kontroles procedūras ietvaros tas radīja pretēju secinājumu.

143. Strīdīgajā lēmumā Komisija tālāk izklāstīja iemeslus, kuru dēļ attiecīgie atbrīvojumi bija uzskatāmi par jaunu un nevis jau pastāvošu atbalstu. Tādējādi tā norādīja, ka šie atbrīvojumi neeksistēja pirms trīs dalībvalstu iestāšanās Kopienā, ka tie nekad netika analizēti, pamatojoties uz Līguma noteikumiem valsts atbalsta jomā, un ka par tiem netika paziņots.

144. Šajā kontekstā Komisija strīdīgā lēmuma pamatojuma 69. punktā norādīja, ka Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts šajā gadījumā nebija piemērojams.

145. Ņemot vērā šīs tiesību normas interpretāciju iepriekš minētajā spriedumā lietā Beļģija un *Forum 187*/Komisija, šāds apgalvojums šķiet pamatots. Šī sprieduma 71. punktā tika atzīts, ka minētā tiesību norma nav piemērojama gadījumā, kad Komisija maina savu vērtējumu attiecībā uz valsts pasākumu.

146. Nenoliedzami, ka Komisija neietvēra šādu paskaidrojumu strīdīgā lēmuma pamatojuma 69. punktā. Iespējams, var nākties nožēlot, ka Komisija nenorādīja, ka tās vērtējums šiem atbrīvojumiem saistībā ar to, ka tos atļāva Padome saskaņā ar direktīvām par akcīzes nodokli minerāleļļām, nevarēja pamatot šo atbrīvojumu iekļaušanu Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta piemērošanas jomā. Šo nožēlu varēja radīt arī tas, ka brīdī, kad strīdīgais lēmums tika pieņemts, vēl nebija taisīts iepriekš minētais spriedums lietā Beļģija un *Forum 187*/Komisija.

147. Es tomēr uzskatu, ka šāds paskaidrojums patiesībā nebija nepieciešams, ņemot vērā Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta formulējumu, jo šī tiesību norma norāda nevis uz to, ka būtu jāmaina Kopienu iestāžu vērtējums, bet gan uz "kopējā tirgus attīstību" vai to, ka "Kopienu tiesību akti nosaka kādas darbības liberalizāciju".

148. Katrā ziņā Pirmās instances tiesa nepamatoti pārmeta Komisijai, ka tā neizskatīja jautājumu, vai strīdīgie atbrīvojumi varēja tikt uzskatīti par jau pastāvošu atbalstu šīs tiesību normas izpratnē, jo tie nebija atbalsts to ieviešanas brīdī, bet kļuva par tādu tikai kopējā tirgus attīstības rezultātā, un attiecīgās dalībvalstis to sakarā neveica nekādas izmaiņas.

149. Manuprāt, Komisijai nebija jāveic šāds vērtējums, jo strīdīgā lēmuma 58.–64. punktā tā bija norādījusi, ka attiecīgie atbrīvojumi bija valsts atbalsts neatkarīgi no jebkādiem laika ierobežojumiem un līdz ar to no to ieviešanas brīža. Ar šiem pamatiem, manuprāt, bija pietiekami, lai ļautu dalībvalstīm un attiecīgajiem uzņēmumiem, kurus strīdīgais lēmums skāra tieši un individuāli, saprast, kāpēc Komisija uzskatīja, ka attiecīgie atbrīvojumi nekļuva par valsts atbalstu kopējā tirgus attīstības rezultātā un līdz ar to neietilpa Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta piemērošanas jomā.

150. Šī analīze neskar jautājumu par to, vai Komisija strīdīgajā lēmumā no tiesību viedokļa pietiekami pierādīja, ka attiecīgie atbrīvojumi atbilda EKL 87. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem jau no paša sākuma un it īpaši ka tie izkropļoja vai draudēja izkropļot konkurenci kopš to ieviešanas brīža. Es tikai gribu teikt, ka, ņemot vērā strīdīgā lēmuma pamatojuma 58.–64. punktā izklāstītās norādes, Komisijai nebija jāizvērtē, vai attiecīgie atbrīvojumi kļuva par atbalstu kopējā tirgus attīstības rezultātā un ietilpa Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta piemērošanas jomā.

151. Ņemot vērā šos apsvērumus, es uzskatu, ka, pieņemot strīdīgo lēmumu, netika pārkāpts pienākums norādīt pamatojumu attiecībā uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu.

V — Secinājumi

152. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai lemt šādi:

1) atcelt Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesas 2007. gada 12. decembra spriedumu apvienotajās lietās T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 un T-69/06 Īrija u.c./ Komisija daļā, kurā

— tika atcelts Komisijas 2005. gada 7. decembra Lēmums 2006/323/EK saistībā ar Francijas, Īrijas un Itālijas īstenoto atbrīvojumu no akcīzes nodokļa minerāleļļām, ko attiecīgi Gardānas reģionā, Šenonas reģionā un Sardīnijā izmanto par kurināmo alumīnija oksīda ražošanā, pamatojoties uz to, ka, pieņemot šo lēmumu, Eiropas Kopienu Komisija neizpildīja pienākumu norādīt pamatojumu attiecībā uz Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [EKL 88. panta] piemērošanai, 1. panta b) punkta v) apakšpunkta nepiemērošanu šajā lietā;

— tika noraidīta prasība pārējā daļā lietā T-62/06 un

— Eiropas Kopienu Komisijai tika noteikts segt savus, kā arī atlīdzināt prasītāju tiesāšanās izdevumus, tai skaitā ar pagaidu noregulējuma tiesvedību lietā T-69/06 R saistītos tiesāšanās izdevumus;

2) nodot lietas T-50/06, T-56/06, T-60/06, T-62/06 un T-69/06 atpakaļ Eiropas Kopienu Pirmās instances tiesai.